

Renata Ciesielska-Kruczek

Biblioteka Instytutu Neofilologii — Sekcja Angielska. Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie

Iwona Górny

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie

Arteteka

Arteteka działająca od stycznia 2013 roku to nowoczesna zarówno pod względem architektury, aranżacji wnętrz, ale przede wszystkim idei i oferowanych usług agenda Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie, która mieści się w skrzydle Małopolskiego Ogródu Sztuki¹ (ul. Rajska 12, wejście od ulicy Szujskiego). Jest to nowoczesna biblioteka umożliwiająca różny od tradycyjnego sposób zapoznawania się z dziełem sztuki. Gromadzi i udostępnia multimedialne zasoby sceniczne, muzyczne i plastyczne, filmy z dziedziny sztuk plastycznych, teatralnych czy muzyki, bazy bibliograficzne, książki elektroniczne i literaturę.

Ponad 800 m² powierzchni wolnego dostępu do zbiorów wyróżnia przestronna nowocześnie zaaranżowana przestrzeń, pozwalająca na swobodne obcowanie ze sztuką. Zadaniem jej jest łączenie różnych dyscyplin sztuk z działaniami multimedialnymi, czyli możliwość korzystania na miejscu z programów użytkowych i multimediiów, odsłuchu muzyki, też jej komponowania, obejrzenia filmów czy zorganizowania spotkania dyskusyjnego, projektowania grafiki komputerowej, korzystania z gier, nowych form książki, komiksu, możliwość obcowania z literaturą — książką, w której tekst, sposób zapisu, forma oraz materiał stanowią nośnik treści.

Tutaj miłośnicy teatru i innych dziedzin sztuki znajdą przestrzeń, w której będą mogli rozwijać swoje zainteresowania, tworzyć, a także uzupełniać wiedzę i umiejętności.

---

¹ Małopolski Ogród Sztuki, jego historię, architekturę i funkcje autorki opisały w artykule: Ciesielska-Kruczek R., Górny I., *ARTETEKA w Krakowie - nowa przestrzeń dla miłośników i kreatorów Sztuki*, „Poradnik Bibliotekarza”, 2013, nr 4, s. 26-28.

Architektura i aranżacja wnętrz²

Wąskie i długie pomieszczenia Arteteki wydają się znacznie bardziej przestronne dzięki całkowitemu przeszkleniu jej północnej i wschodniej elewacji. Użytkownicy korzystający z trzech poziomów mogą cieszyć się panoramicznym widokiem na malowniczy fragment miejskiego pejzażu. Projekt wnętrza został opracowany przez architektów z pracowni Ingarden & Ewy. Wygodne i różnorodne siedziska zachęcają zarówno do odpoczynku, jak i do pracy. Arteteka oferuje swoim użytkownikom również miejsca do pracy grupowej, spotkań, przestrzenie do wspólnego oglądania projekcji filmowych, punkty do zajęć indywidualnych, gry na pianinie. Znajdują się tutaj miejsca do pracy przy komputerze oraz swobodnie rozmieszczone fotele i pufy. Użytkownik ma tutaj czuć się swobodnie, ale ma też mieć możliwość spokojnej pracy. Arteteka z założenia ma być przestrzenią sztuki wchodzącą w przestrzeń miasta, ulicy, dlatego czytelnie nie mają oddzielnego, zamkniętego pomieszczenia. Rejony sztuki zostały podzielone dzięki zastosowaniu innej aranżacji poszczególnych stref. Jednak główny podział zastosowano piętrami, dzieląc poziomy na Muzykę, Obraz, Słowo wpasowując się tym samym w skrót nazwy Małopolskiego Ogrodu Sztuki (MOS).

Zbiory

(docelowo 20 tys. dokumentów) zaplanowano rozłożyć według podziału: Muzyka, Obraz, Słowo. Postawiono nacisk na zbiory nowoczesne ze względu na formę i nośniki, dlatego głównymi zasobami są: elektroniczne publikacje (e-booki, e- czasopisma), audiowizualne (płyty muzyczne i filmowe, audiobooki), platformy cyfrowe, urządzenia do odczytu treści (tablety, czytniki), bazy dostępne multimedialne i bibliograficzne.

- **M-uzyka** — opera, operetka, teatr muzyczny, muzyka popularna, muzyka rozrywkowa na płytach CD i filmach muzycznych na DVD, a także w bazach multimedialnych. Można skorzystać z ponad 170 czasopism muzycznych poświęconych muzyce klasycznej, operze, jazzowi i innym gatunkom. Na miejscu można odsłuchać nagrań ponad 450 wytwórni muzycznych;
- **O-braz** — malarstwo, rzeźba, rysunek, architektura, film, fotografia, komiks, plakat, street art. Biblioteka wypożycza filmy na płytach DVD, komiksy polskie i zagraniczne, kolekcje scenariuszy komiksowych oraz ich cyfrowe wersje. Znajdziemy tu zdjęcia dzieł sztuki, ale też czasopisma i książki poświęcone malarstwu, grafice, rzeźbie i innym dziedzinom (nie należy zapomnieć, że na parterze otwarta będzie biblioteka sztuki z dużymi zbiorami Małopolskiego Instytutu Kultury). W Artetece ma być udostępniona również cyfrowa wersja street artu;
- **S-łowo** — teatr, dramat, kabaret. To dział poświęcony niezwykłym zbiorom: książce elektronicznej, liberaturze, bazom teatralnym do od-

² Ciesielska-Kruczek R., Górny I., *ARTETEK w Krakowie - nowa przestrzeń dla miłośników i kreatorów Sztuki*, „Poradnik Bibliotekarza”, 2013, nr 4, s. 26-28.

słuchu. Arteteka dysponuje także bardzo okazałą kolekcją książek elektronicznych (ponad 97 tys. tytułów) z wszystkich dziedzin wiedzy: eBook Academic Collection (Ebsco).

Imponujący jest zbiór baz specjalistycznych z dziedziny sztuki i nauk pokrewnych, do których dostęp jest zapewniony wszystkim czytelnikom WBP w Krakowie. Bazy co prawda są anglojęzyczne, ale dają możliwość zapoznania się z tekstami dokumentów niedostępnymi w Polsce, także tymi wydawanymi poza Europą. Bazy multimedialne: Theatre In Vide, Dance In Video (Alexander Street Press) oraz International Bibliography of Theatre & Dance with Full Text (Ebsco), Music Library, Music Library Jazz.

Zbiory komiksów

Drugie piętro Arteteki jest domeną sztuk wizualnych, gdzie znajduje się liczący prawie 2 tys. pozycji zbiór komiksów, a w przyszłości prezentowane będą również: ilustracje książkowe i prasowe, plakaty, street art, fotografie, filmy animowane oraz gry komputerowe.

W Artetece mieszczą się zbiory Małopolskiego Studium Komiksu, którego głównym zadaniem jest rozbudowa księgozbioru komiksu i literatury o nim. Misją MSK jest popularyzacja czytelnictwa komiksu poprzez prezentację najciekawszych zjawisk z obszaru kultury obrazkowej. Służy temu m.in. całoroczny program pod nazwą Piątkowe Spotkania z Komiksem, w ramach którego odbywają się cotygodniowe spotkania z rysownikami, wydawcami i scenarzystami komiksu, podzielone na cztery dopełniające się linie tematyczne: popularyzatorską, naukową, warsztatową oraz klubową³.

Właśnie tutaj w marcu 2013 roku odbył się II Krakowski Festiwal Komiksu zorganizowany przez Małopolskie Studio Komiksu, Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Krakowie oraz Instytut Francuski w Krakowie. Fani komiksu mogli uczestniczyć w licznych warsztatach i wykładach oraz spotkaniach m.in. z gwiazdami – Tonym Sandoalem i Anouk Ricard, którzy promowali swoje nowe albumy Doomboy i Kukułki Bouzou.

Zaproszenie na Piątkowe Spotkanie z Komiksem. Źródło: <http://mskkrakow.wordpress.com/>.

³ Małopolskie Studium Komiksu [online], 2013 [dostęp: 2013-06-04]. Dostępny w World Wide Web: <http://mskkrakow.wordpress.com/msk/>.

Zdj. 1. Wnętrze Arteteki. Fot. R. Ciesielska-Kruczek.

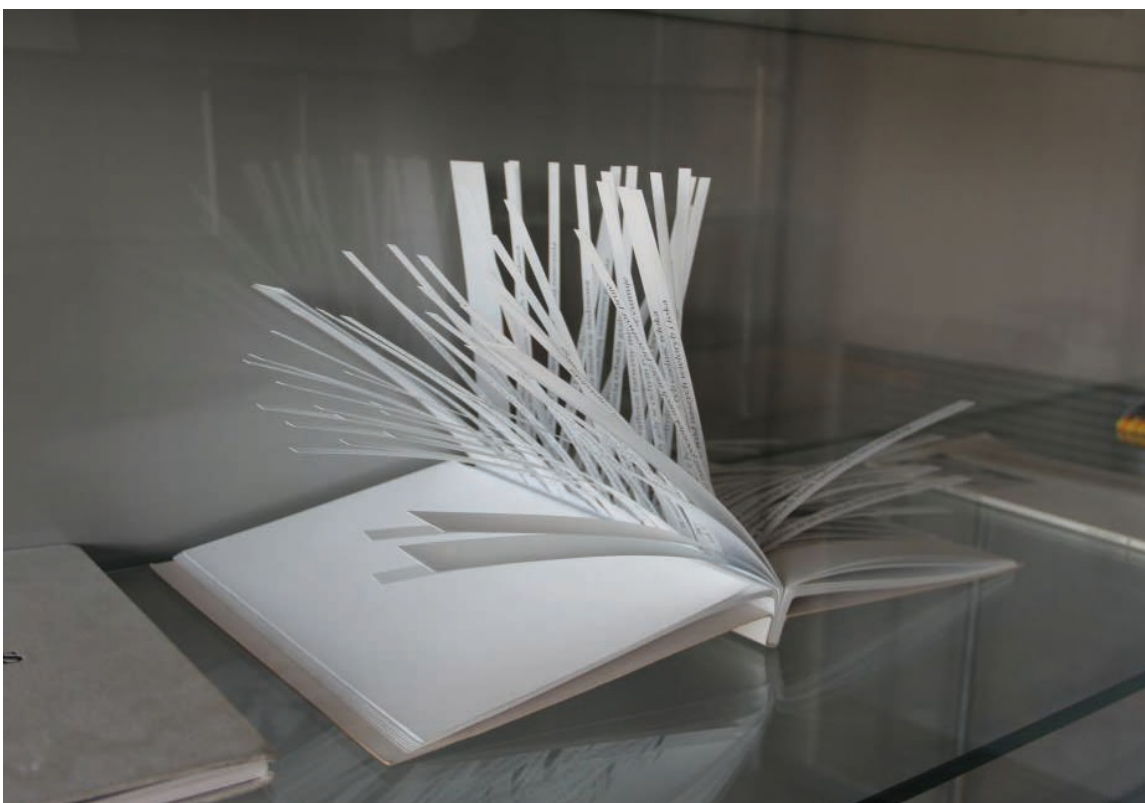
Zdj. 2. Wnętrze Arteteki. Fot. R. Ciesielska-Kruczek.

Zdj. 3. Arteteka. Fot. R. Ciesielska-Kruczek.

Zdj. 4. Raymond Queneau, Sto tysięcy miliardów wierszy. Fot. R. Ciesielska-Kruczek.

Liberatura

Liberatura⁴ — to świat innych książek. Każda książka ma swój własny, niepowtarzalny wygląd, niekiedy daleko wykraczający poza stereotypowe wyobrażenia. To taka literatura, w której autorzy przemawiają do czytelnika nie tylko słowami, ale i formą tomu, będącego ważnym elementem przesłania. Jak czytać takie książki, w których świat nie jest po prostu uporządkowaną od pierwszej do ostatniej strony opowieścią? Po pierwsze — nieśpiesznie, odkrywając sens w połączeniu słów i przestrzeni książki, radzą twórcy liberatury i założyciele Czytelnii Zenon Fajfer i Katarzyna Bazarnik. Po drugie — dowolnie, bo w liberaturze to czytelnik odkrywa własną ścieżkę lektury, a często współtworzy i dopowiada sens.

Dla wszystkich chętnych Arteteka Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej przygotowała specjalne kursy wolnego czytania⁵, które są bezpłatne i odbywają się cyklicznie. W Artetece, w Czytelnii Liberatury (należy podkreślić, że to pierwsze tego typu miejsce w Polsce), mieści się stała wystawa książek nietypowych, napisanych niewidzialnym atramentem, posiadających drewniane kartki lub kamienne okładki. Ale o czym mówią luźne kartki umieszczone w pudełku, zwój włożony do butelki, czy wiersze, których wersy pocięto na paski, można je dowolnie układać? Wojciech Kalaga w swoim artykule *Liberatura: słowo, ikona, przestrzeń* objaśnia współdziałanie najistotniejszych elementów dzieła liberackiego. Litera, najmniejszy graficzny składnik słowa, jeszcze zanim z innymi literami utworzy morfem lub wyraz, usamodzielnia się w kreowaniu znaczeń. Rodzajem twórczości, który nam to uświadamia, jest poezja konkretna, w której litera jest nie tylko nośnikiem znaczenia, ale tworzywem tekstu wizualnego — „sememem” tekstobrazu. Litera jednak nie tylko potrafi być niezależna; potrafi także wspomagać znaczenia lub wskazywać ścieżki interpretacji⁶.

Powyższe zdjęcie jest przykładem liberatury — książki, w której tekst, sposób zapisu, forma oraz materiał stanowią nośnik treści. Sto tysięcy miliardów wierszy⁷ to kombinatoryczny, permutacyjny cykl 10 sonetów, wydrukowanych na kartkach pociętych na paski. Każdą linijkę wiersza można dowolnie podmieniać, co umożliwi czytelnikowi samodzielne wygenerowanie niemal nieskończonej liczby wierszy.

⁴ *Liberatura* [online], 2013 [dostęp: 2013-06-04]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.liberatura.pl/historia-liberatury.html>.

⁵ *Kurs wolnego czytania* [online], 2013 [dostęp: 2013-06-04]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ha.art.pl/wiadomosci/2845-czytelnia-liberatury-i-arteteka-wojewodzkiej-biblioteki-publicznej-w-krakowie-zaprasza-na-kurs-wolnego-czytania.html>.

⁶ Kalaga W., *Liberatura: słowo, ikona, przestrzeń*, „Dwutygodnik.com”, [online], 2010, nr 38 [dostęp: 2013-06-04]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.dwutygodnik.com/arttykul/1450-liberatura-slowo-ikona-przestrzen.html>.

⁷ Queneau R., *Sto tysięcy miliardów wierszy*, Kraków 2008.

Wydarzenia

Arteteka robi ogromne wrażenie samym pomysłem i atrakcyjną ofertą promocji kultury. Skierowana na potrzeby współczesnych użytkowników przyciąga wielu czytelników oraz kształci ich umiejętności⁸. Wymienić tutaj należy kilka akcji, które wydarzyły się w ciągu kilku miesięcy działalności Arteteki. W ramach ogólnoeuropejskiej akcji Tydzień z Internetem, Arteteka WBP w Krakowie zaprosiła na zajęcia zorganizowane: Sztuka i sztuczka, czyli pierwsza wizyta w Artetece — zajęcia edukacyjne dla przedszkolaków oraz uczniów szkół podstawowych ; Zasoby ukrytego Internetu. Bazy danych — lekcje skierowane były do uczniów szkół ponadgimnazjalnych ; Nie tylko w podręczniku...- prezentacja indywidualnym czytelnikom baz dostępnych w Artetece.

Dzięki współpracy Fundacji Aktywnych Obywateli oraz Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie w Artetece cyklicznie organizowane są Spotkania z Architekturą. Tematami wspólnych dyskusji w bieżącym roku były tzw. „Budynki nieprzystosowane”, a także „Architektura na eksport”.

Usługi dla czytelników

Aby sprostać wymaganiom współczesnego użytkownika i zapewnić jak największy komfort korzystania ze zbiorów, do dyspozycji użytkowników są 34 komputery typu all in one z dotykowymi ekranami (częściowo wyposażone m.in. w tablety graficzne), 60 czytników e-booków, 5 tabletów internetowych, zestaw PlayStation z kontrolerem ruchu PS Move, pianino cyfrowe, odtwarzacz Blue Ray, urządzenia wielofunkcyjne. Systematycznie Arteteka udostępnia nowy wysokiej jakości sprzęt wraz z profesjonalnym oprogramowaniem do tworzenia edycji, obróbki muzyki i grafiki. Arteteka Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie w marcu 2013 r. uruchomiła kolejną usługę dla czytelników. 30 czytników e-booków, modele: (Kindle Touch, Kindle Classic, Onyx Boox x61e, Pocketbook Pro Touch 622, Pocketbook Pro 912)⁹ można bezpłatnie wypożyczyć na okres dwóch tygodni, jedynie po podpisaniu stosownego oświadczenia. Kolejnych 30 e-czytników jest dostępnych na miejscu. W pamięci urządzeń znajdują się publikacje z domeny publicznej — np. z Wolnych Lektur. Istnieje też możliwość wgrania anglojęzycznych e-booków o sztuce, na które Arteteka posiada licencje.

Powyższe przykłady odbywających się w Artetece imprez, spotkań, wykładów i warsztatów świadczą, iż jest to przestrzeń otwarta i przyjazna, a dzięki no-

⁸ Morawiec B., *Arteteka*. In *Lustro Biblioteki* [online], 2013 [dostęp: 2013-06-04]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.lustrobiblioteki.pl/2013/03/arteteka.html>.

⁹ Drózd R., *Wizyta w Artetece - nowoczesnej bibliotece z czytnikami do wypożyczenia!* In *Świat Czytników* [online], 2013 [dostęp: 2013-06-04]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.wykop.pl/ramka/1432041/arteteka-w-krakowie-zobacz-jak-wyglada-biblioteka-przyszlosci/>.

woczesnym zbiorom i narzędziom daje możliwość użytkownikom uczestnictwa w poznawaniu i kreowaniu sztuki.

Informacja o autorach:

mgr Renata Ciesielska-Kruczek — kustosz dyplomowany, pracownik Biblioteki Instytutu Neofilologii — Sekcji Angielskiej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, e-mail: renata.ciesielska-kruczek@libpost.up.krakow.pl, tel. 12 662 69 57.

mgr Iwona Górny — starszy kustosz, pracownik Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie, koordynator Zespołu Informacji Naukowej i Bibliograficznej, e-mail : igorny@wbp.krakow.pl.